

סימן טז

רכישת מניות בשבת באמצעות נכרי

שאלה:

הנני מנהל מסחר בניירות ערך בבורסה בארה"ב (חוזים עתידיים) באמצעות האינטרנט, קונה ומוכר במהלך היום (מסחר יומי). המסחר מתבצע ע"י שיטה שבנויה מראש, כאשר נוצר מצב טוב לסחור אני קונה או מוכר וכך מרויח או מפסיד. המצבים הינם אקראיים מבחינת עיתוי ומופיעים ללא צפיה מראש. ימי המסחר הם מיום ב עד יום ו (כולל ו). עפ"י בדיקה שערכתי בעבר מצאתי שהויתור על יום ו', שהוא שבת לפי שעון ישראל, עלול לגרום פגיעה משמעותית ברווחים.

ברצוני לדעת אם קיימת אפשרות להפעיל גוי ביום ו' או בכל השבוע והוא ישמש לי כברוקר או מנהל השקעות (לאחר שאלמדהו) כמו בבנק. יש אפשרות שהשכר שלו יהיה בנוי על אחוזים, עמלה, או שכר. כיצד אנהג?

תשובה:

נפסק בשולחן ערוך (אורח חיים סימן שז סעיף ג)

אסור ליתן לא"י מעות מע"ש לקנות לו בשבת, אבל יכול לומר לו: קנה לעצמך ואם אצטרך אקנה ממך לאחר השבת.

ושם בסעיף ד כתב:

מותר לתת לא"י מעות מע"ש לקנות לו, ובלבד שלא יאמר לו: קנה בשבת.

וכתב על כך במשנה ברורה (שם ס"ק טו)

ואם יום השוק שם בשבת ובאותו מקום אינו מצוי לקנות כ"א ביומא דשוקא כמו שרגיל בעיירות קטנות הו"ל כמזכיר לו יום השבת בפירוש בין שמבקשו לקנות עבורו או שנותן לו למכור ואפילו בתחלת השבוע אסור, ובמקום שמצוי קצת גם בשאר ימים אין איסור אלא אם כן מזכיר בפירוש יום השבת. וכן אם אמר לו הישראל ראה שאני צריך לילך לדרכי במו"ש הוי ג"כ כמזכיר יום השבת בפירוש.

נמצאנו למדים שמותר ליהודי לומר לגוי לקנות עבור עצמו בשבת, אך אסור לתת לגוי מעות לקנות בהם בשבת עבור היהודי, ואף אם היהודי לא אמר לגוי במפורש לקנות בשבת, אם מכלל דבריו משמע שעליו לקנות בשבת – אסור.

עפ"יז אוסר ר' משה פינשטיין למנות ברוקר גוי שירכוש וימכור מניות גם בשבת, אף אם היהודי אינו אומר לו במפורש לסחור בשבת, אם על פי ההסכם שביניהם אין לו שיקול דעת, והוא מחויב – אם יתקיימו תנאים מסויימים – לסחור במניות בשבת, וכך הוא כותב:¹

ומפורש בסימן ש"ז סעיף ד' שאסור לומר לעכו"ם קנה עבורי בשבת וכן אסור לומר לו מכור בשבת אף שנתן להעכו"ם המעות והסחורה מע"ש וה"ה שאסור ביו"ט. ואף אם יעשה את הבראקער הנכרי שלוחו גם על ימי החול לומר לו כשיעלה מחירם לכך וכך ימכור או יקנה נמי הוא כאומר לו בפירוש שימכור ויקנה גם בשבת ויו"ט כשיהיה אז בסך שאמר שזה אסור דהא לא יהיה רשאי מצד אמירתו שלא למכור ולקנות בשבת ויו"ט שהיה עובר על שליחותו. ול"ד למה שאיתא שם (או"ח סי' ש"ז) מותר לתת לעכו"ם מעות מע"ש לקנות לו כשאינו אומר לו קנה בשבת, דהתם יכול מצד שליחותו שלא לקנות לו בשבת וכשקונה בשבת אדעתא דנפשיה הוא אבל הכא הרי לפי שליחותו יצטרך הבראקער לקנות דוקא בשבת כשיעלה להסך שאמר לכן אסור זה בפשיטות.

אכן אם היהודי אינו מכתוב לגוי מראש באילו תנאים למכור או לקנות מניות, אלא נותן לו הוראה כללית – שיעשה זאת בזמן שהדבר כדאי – יהיה הדבר מותר אם הגוי מקבל אחוזים מן המכירה, משום שבמקרה זה הוא נחשב כעושה זאת "אדעתא דנפשיה".²

סיכום:

מותר יהיה להפעיל ברוקר גוי לכל ימי השבוע, באופן שיהיה רשאי לסחור במניות גם בשבת, אך זאת בשני תנאים: א. שישאר לגוי שיקול דעת לקבוע האם לרכוש או למכור מניות. ב. שהגוי יקבל אחוז מסויים מרווחי העסקאות.

---

1. שו"ת אגרות משה חלק או"ח ג סימן מד
2. ראה ספר מלכים אומניך פרק ט הערה לט